

I. Tìm hiểu chung

1. Tác giả

Tố Hữu
1920 - 2002

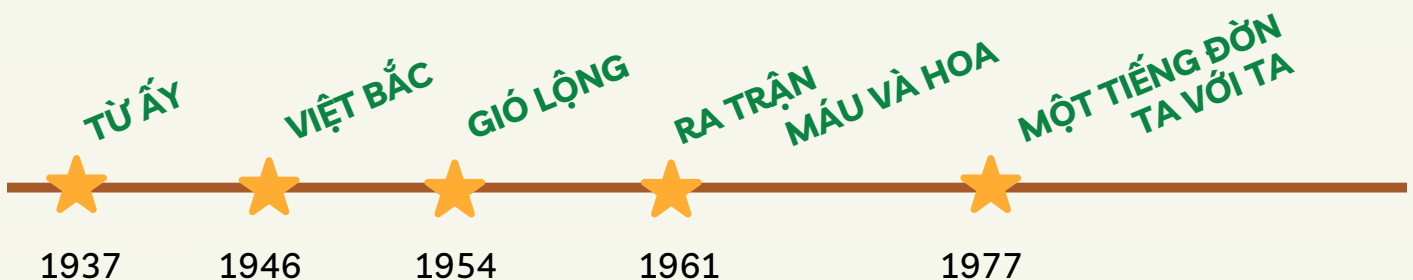
- **CUỘC ĐỜI** (1920 – 2002):

- Tên thật Nguyễn Kim Thành, quê huyện Quảng Điền, tỉnh Thừa Thiên – Huế.
- Là nhà thơ lớn của dân tộc, cánh chim đầu đàn của thơ ca cách mạng Việt Nam. Ở Tố Hữu, con người chính trị và con người nhà thơ thống nhất làm một, sự nghiệp thơ gắn liền với sự nghiệp cách mạng, trở thành một bộ phận trong sự nghiệp cách mạng.
- Giải nhất Giải thưởng Hội Nhà văn Việt Nam (1954 – 1955), giải thưởng Văn học ASEAN (1996), giải thưởng Hồ chí Minh về Văn học – Nghệ thuật (1996).

• SỰ NGHIỆP VĂN HỌC

a. Con đường thơ

Thơ Tố Hữu phản ánh chân thật những chặng đường cách mạng, đồng thời đó cũng là những chặng đường vận động trong quan điểm tư tưởng và bản lĩnh nghệ thuật của nhà thơ.

1. Tập thơ TỪ ẤY (1937-1946): viết trong thời kì Mặt trận Dân tộc Dân chủ đến sau khi Cách mạng tháng Tám thành công.

- Nội dung: niềm hân hoan của một tâm hồn trẻ gặp ánh sáng lí tưởng, tìm thấy lẽ sống.
- Nghệ thuật: chất lãng mạn trong trẻo của cái tôi trữ tình mới; giai điệu sôi nổi, chân thành.
- Một số bài tiêu biểu: Từ ấy, Khi con tu hú, Nhớ đồng, Tâm tư trong tù,...

2. Tập thơ VIỆT BẮC (1946 – 1954) viết trong thời kì kháng chiến chống Pháp.

- Nội dung: phản ánh cuộc kháng chiến chống Pháp của dân tộc, phát hiện các vẻ đẹp của nhân dân lao động, thể hiện những tình cảm lớn của con người Việt Nam mà bao trùm là lòng yêu nước.
- Nghệ thuật: tiếng hát ân tình thủy chung của cái tôi chiến sĩ; cuối giai đoạn này, thơ Tố Hữu phát triển trong cảm hứng sử thi – chính trị.
- Một số bài tiêu biểu: Lượm, Bầm ơi, Hoan hô chiến sĩ Điện Biên, Việt Bắc, Ta đi tới,...

3. Tập thơ GIÓ LỘNG (1946 – 1954) (1955 – 1961): thời kì miền Bắc xây dựng chủ nghĩa xã hội

- Nội dung: ca ngợi cuộc sống mới, con người mới, ca ngợi Đảng và Bác Hồ, tình cảm với miền Nam, ý chí thống nhất Tổ quốc, tinh thần quốc tế vô sản,...
- Nghệ thuật: cảm hứng lãng mạn, khuynh hướng sử thi, cái tôi trữ tình công dân, nhân danh Đảng và dân tộc.
- Một số bài tiêu biểu: Mẹ Tơm, Người con gái Việt Nam, Ba mươi năm đời ta có Đảng,...

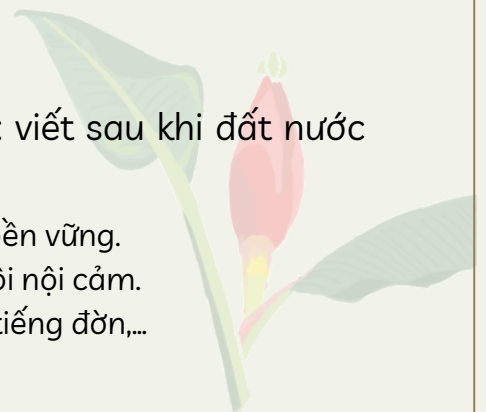
4. Tập thơ RA TRẬN (1962 – 1971), MÁU VÀ HOA (1972 – 1977): sáng tác từ thời kì kháng chiến chống Mỹ cứu nước cho đến những ngày đất nước toàn thắng.

- Nội dung: khúc hát ra trận, mệnh lệnh tiến công và lời kêu gọi, cổ vũ trong cuộc chiến quyết liệt, hào hùng của cả dân tộc.
- Nghệ thuật: cảm hứng lãng mạn, khuynh hướng sử thi, cái tôi trữ tình công dân, nhân danh Đảng và dân tộc.
- Một số bài tiêu biểu: Bác ơi!, Theo chân Bác, Nước non ngàn dặm,...

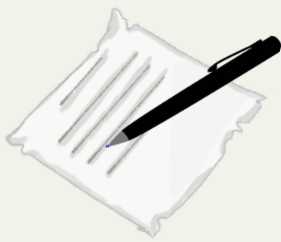
5. Tập thơ MỘT TIẾNG ĐỜN (1992), TA VỚI TA (1999): viết sau khi đất nước thống nhất, đi lên xây dựng chủ nghĩa xã hội.

- Nội dung: chiêm nghiệm cuộc sống, tìm kiếm những giá trị bền vững.
- Nghệ thuật: giọng thơ trầm lắng, đậm chất suy tư của cái tôi nội cảm.
- Một số bài tiêu biểu: Hôn anh, Lòng anh, Đảng và thơ, Một tiếng đàn,...

b. Phong cách nghệ thuật

1. Khuynh hướng thơ trữ tình – chính trị.
2. Khuynh hướng sử thi và cảm hứng lãng mạn.
3. Giọng điệu riêng: giọng tâm tình ngọt ngào, là tiếng nói của tình thương mến.
4. Giàu tính dân tộc:

- Nội dung: phản ánh đậm nét hình ảnh con người, đất nước trong thời đại cách mạng, đưa tư tưởng - tình cảm cách mạng hòa nhập và tiếp nối với truyền thống, tinh thần, tình cảm đạo lí dân tộc.

- Nghệ thuật: + Sử dụng đa dạng các thể thơ nhưng đặc biệt thành công ở các thể thơ truyền thống.

+ Nhạc điệu: phát huy tính nhạc phong phú của tiếng Việt, sử dụng các từ láy, dùng vần và phối hợp các thanh điệu,... kết hợp với nhịp thơ tạo nhạc điệu phong phú cho câu thơ.

• KẾT LUẬN

Thơ Tố Hữu là một thành công xuất sắc của thơ cách mạng, thơ trữ tình - chính trị, kế tục truyền thống lớn của thơ ca dân tộc. Sức thu hút thơ Tố Hữu là ở niềm say mê lí tưởng và tính dân tộc đậm đà.

2. Tác phẩm

 HCST: Tháng 10/1954 sau chiến thắng Điện Biên Phủ, miền Bắc được giải phóng, cán bộ kháng chiến rời chiến khu trở về thủ đô, cách mạng chuyển sang giai đoạn mới.

 Thể loại: Thể thơ lục bát mang âm hưởng ca dao, dân ca.

 Kết cấu:

- **Việt Bắc** được kết cấu theo lối đối đáp giao duyên.
- Đối đáp là kết cấu bên ngoài mà chiều sâu là đối thoại nội tâm.
- Hai nhân vật "**mình**" - "**ta**" thực chất là sự phân thân của cái tôi trữ tình, để tâm trạng của tác giả được bộc lộ đầy đủ, sâu sắc hơn.

 Nhan đề bài thơ:

- **Việt Bắc** là quê hương các mạng, bao gồm các tỉnh: Cao Bằng, Bắc Kạn, Lạng Sơn, Tuyên Quang, Thái Nguyên, Hà Giang.
- **Việt Bắc** là tên tập thơ của Tố Hữu.

 Chủ đề:

Việt Bắc là khúc ca cách mạng nồng nàn sôi nổi mà ngọt ngào thấm thiết bậc nhất của thơ ca cách mạng, thể hiện nghĩa tình sâu nặng thủy chung của người cán bộ cách mạng đối với nhân dân, đất nước, kháng chiến.

II. Đọc hiểu văn bản

1. 20 câu đầu: Cuộc tiễn đưa đầy lưu luyến giữa kẻ ở và người đi.

a. Khúc dạo đầu thiết tha của bản tình ca cách mạng giữa Việt Bắc và người cán bộ kháng chiến (câu 1 – 8):

- Lời kẻ ở - Việt Bắc: ước hỏi người cán bộ khi về xuôi *có nhớ* đầy tha thiết (câu 1 – 4).

- Nhân dân Việt Bắc: hỏi người đi về nghĩa tình gắn bó bấy lâu.
- Đánh thức không gian và thời gian kỉ niệm giữa họ.

- Tâm trạng của người đi - cán bộ cách mạng, đầy lưu luyến (câu 5 – 8).

- Người đi chỉ im lặng lắng nghe
- Tâm trạng đầy lưu luyến, bịn rịn.

b. Việt Bắc còn nhắc nhớ người cán bộ kháng chiến về xuôi hãy nhớ những ân tình kỉ niệm (câu 9 – 20):

- Nhớ tấm lòng của con người Việt Bắc đầy nghĩa tình sâu nặng (câu 13 – 16).

- Nhớ Việt Bắc – quê hương cách mạng với những kỉ niệm vẻ vang thời kháng chiến chống Nhật (câu 18 – 20).

- Nhớ kỉ niệm của cuộc sống kháng chiến đầy gian khổ do thiên nhiên khắc nghiệt (câu 9 – 12).

Mái đình Hồng Thái, cây đa Tân Trào

2. Câu 21 – 90: Lời đáp của cán bộ kháng chiến về xuôi đầy chân tình, thiết tha

a. Người về khẳng định tấm lòng thủy chung son sắt với Việt Bắc – quê hương cách mạng (câu 21 – 24)

b. Nỗi nhớ của cán bộ về xuôi với Việt Bắc vang lên thật thiết tha (câu 25 – hết)

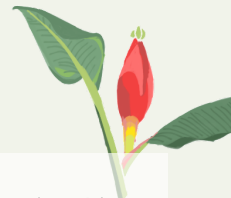

Nhớ cảnh vật thiên nhiên và con người Việt Bắc (câu 25 – 52)

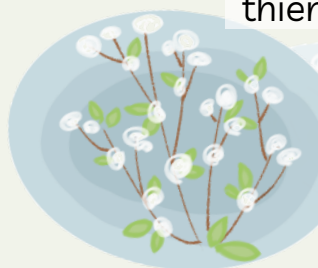
- Hình ảnh thiên nhiên Việt Bắc trong nỗi nhớ của người ra đi hoang sơ nhưng thơ mộng và thân thương (câu 25 – 30)
- Nhớ con người Việt Bắc trong cuộc sống kháng chiến gian khổ nhưng đầy tình nghĩa và lạc quan (câu 31 – 42)
- Đặc biệt là vẻ đẹp hòa quyện giữa thiên nhiên Việt Bắc với con người, tạo thành bức tranh tứ bình qua bốn mùa thật đặc sắc (câu 43 – 52):

- Hai câu chủ đề

- Tám câu thơ còn lại tạo thành bộ tranh tứ bình: ca ngợi vẻ đẹp đan cài giữa thiên nhiên với người lao động Việt Bắc:

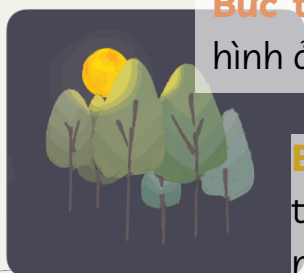
Bức tranh mùa đông ở Việt Bắc với cảnh thiên nhiên ảm áp, làm nổi bật vẻ đẹp khỏe khoắn, tự tin của người lao động làm chủ thiên nhiên.

Bức tranh mùa xuân ở Việt Bắc với thiên nhiên thật tinh khôi, thơ mộng, càng làm nổi bật vẻ đẹp người lao động Việt Bắc khéo léo, cần mẫn.

Bức tranh mùa hè với thiên nhiên vui tươi, rực rỡ, làm nổi bật hình ảnh cô gái Việt Bắc chịu thương chịu khó và dịu dàng.

Bức tranh mùa thu được Tố Hữu thể hiện về đêm thật thanh bình, thơ mộng, làm nổi bật hình ảnh người dân Việt Bắc với tiếng hát ân tình thủy chung.

Nhớ Việt Bắc hào hùng trong những giai đoạn kháng chiến chống Pháp (câu 53 – 74)

- **Giai đoạn phòng ngự (câu 53 – 58):** Việt Bắc là căn cứ địa vững chắc của cuộc kháng chiến chống Pháp.
- **Việt Bắc hình thành thế cầm cự và tạo nên những kì tích vẻ vang (câu 59 – 62).**
- **Nhớ Việt Bắc trong giai đoạn tổng phản công: khí thế ra trận hào hùng (câu 63 – 74):**

- Bức tranh toàn cảnh ra trận của quân và dân ta (câu 63 – 70):

+ Các nẻo đường chiến dịch trong những đêm kháng chiến chống Pháp thật sôi động và đầy niềm tự hào của những con người làm chủ đất nước.

+ Hình ảnh bộ đội ta trên đường hành quân ra trận: vừa đẹp trong đội ngũ đông đảo, vừa đẹp trong lí tưởng chiến đấu.

+ Sức mạnh của những đoàn dân công đầy khí thế mạnh mẽ.

+ Sức mạnh của những đoàn xe cơ giới tràn đầy niềm tin thắng lợi.

- Niềm vui chiến thắng được nhà thơ thể hiện đầy tự hào (câu 71 – 74).

Nhớ Việt Bắc – quê hương cách mạng và nhớ công ơn Đảng cùng Bác (câu 75 – hết)

- **Việt Bắc là nơi Đảng và Bác lãnh đạo nhân dân giành độc lập dân tộc.**
- **Việt Bắc là nơi nhân dân ta gửi gắm niềm tin và nuôi chí bền trong cuộc kháng chiến chống Pháp.**

Tranh tường
Chiến thắng Điện Biên Phủ

III. Tổng kết

- **Nghệ thuật:** - Trữ tình – chính trị
- Tính dân tộc đậm đà
- Giọng thơ tâm tình ngọt ngào
- **Nội dung:** "Việt Bắc" là khúc hát nghĩa tình của người cán bộ kháng chiến và của cả dân tộc đối với Việt Bắc qua tiếng lòng của nhà thơ. Bên cạnh đó, bài thơ còn mang âm hưởng anh hùng ca vang dội, tổng kết những thời kì lịch sử trọng đại của đất nước.

IV. Luyện tập

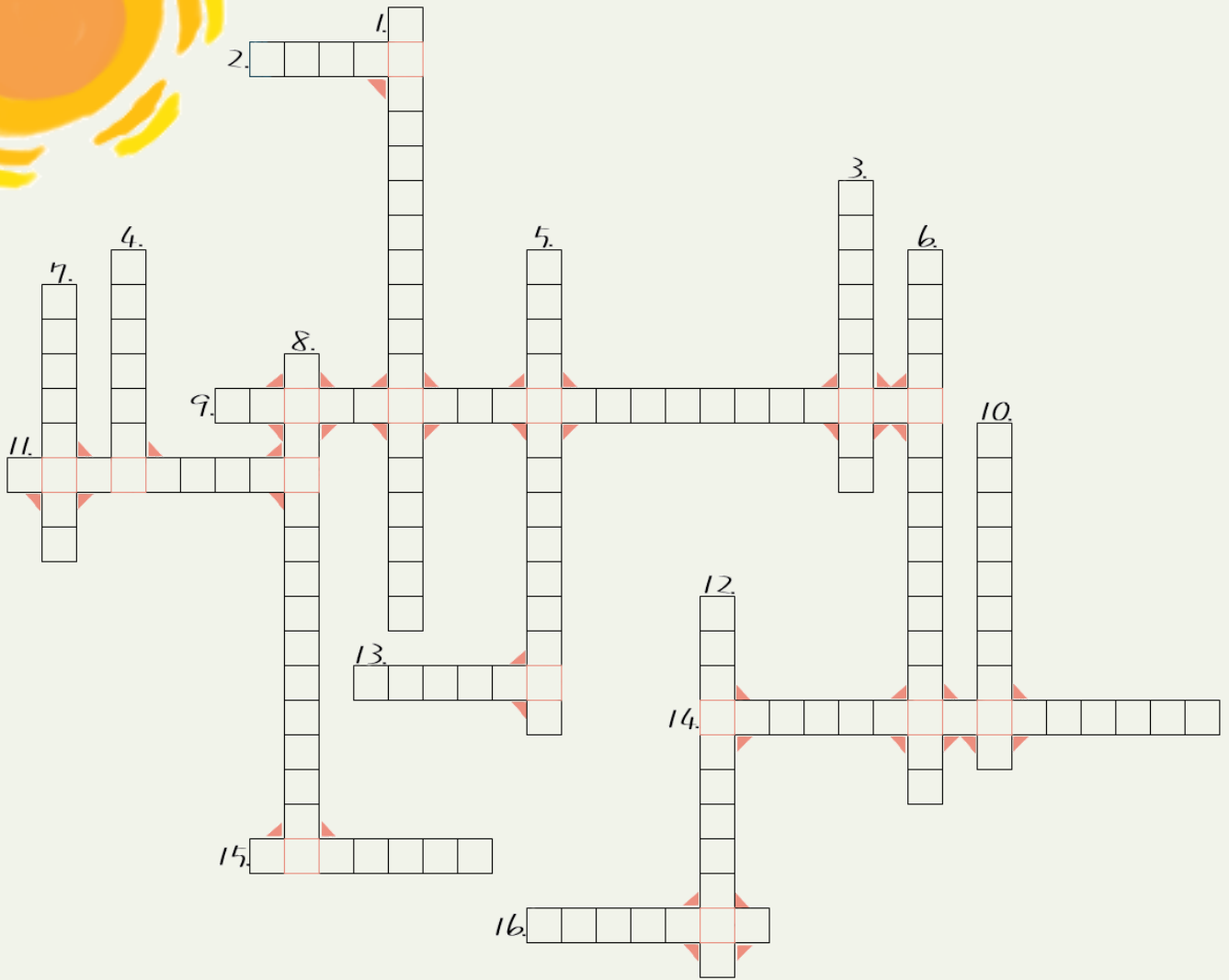
Ô CHỮ

Ngang

2. Tên bài thơ thể hiện niềm đau đớn, xót xa khi Tố Hữu nghe tin Bác qua đời?
9. Tên bài thơ ca ngợi các anh chiến sĩ Điện Biên trong kháng chiến chống Pháp?
11. Cuối tháng 4/1938, Tố Hữu đã bị Pháp bắt giam ở nhà lao nào?
13. Tên tập thơ được xem là bản anh hùng ca cách mạng về "Miền Nam trong lửa đạn sáng ngời"?
14. Hàng dọc nêu lên một trong những phong cách thơ của Tố Hữu?
15. Tên của tập thơ được Tố Hữu sáng tác khi miền Bắc bước vào xây dựng cuộc sống mới?
16. Tên tập thơ ca ngợi con người kháng chiến và cuộc kháng chiến chống Pháp?

Dọc

1. Tố Hữu từng giữ chức vụ gì trong cơ quan của Đảng?
3. Tên của phần thơ trong tập "Từ ấy" được sáng tác khi Tố Hữu bị bắt giam ở các nhà lao ở Trung Bộ và Tây Nguyên?
4. Tên tập thơ sáng tác năm 1999 đánh dấu sự chuyển biến mới trong thơ Tố Hữu?
5. Tên thật của nhà thơ Tố Hữu?
6. Thuở nhỏ Tố Hữu từng theo học ở đâu?
7. Tên của tập thơ được Tố Hữu sáng tác để ca ngợi niềm tự hào và niềm vui tất thắng giặc Mĩ?
8. Bài thơ ca ngợi anh hùng Nguyễn Văn Trỗi đã hi sinh anh dũng?
10. Tên bài thơ thể hiện niềm uất ức khi bị giam ở nhà lao Thừa Phủ, khao khát được tự do?
12. Tên của tập thơ được Tố Hữu sáng 1992 mang cảm xúc suy tư, chiêm nghiệm?

Phiếu luyện tập

1. Tìm ngữ liệu (từ, cụm từ) tả THIÊN NHIÊN và CON NGƯỜI trong đoạn thơ từ câu 25 đến câu 52. Từ đó rút ra nhận xét ngắn gọn về đặc trưng thiên nhiên và con người ở Việt Bắc.

Thiên nhiên	Con người
	
→	→

2. Những câu thơ sau là lời của ai? Chủ thể muốn gửi gắm tâm tình gì?

STT	Câu thơ	Chủ thể	Tâm tình gửi gắm
1	Mình đi có nhớ những ngày Mưa nguồn suối lũ những mây cùng mù	Người ở lại	Nhắc nhớ người ra đi về những kỷ niệm gian khổ thời kháng chiến
2	Mình về mình có nhớ ta Ta về ta nhớ những hoa cùng người		
3	Mình về rừng núi nhớ ai Trám bùi để rụng măng mai để già		
4	Ta với mình, mình với ta Lòng ta sau trước mặn mà đinh ninh		
5	Nhớ tình rừng núi bờ tre Ngòi Thia, sông Đáy, suối Lê vơi đầy		

3. Tìm những câu ca dao có:

Kết cấu đối đáp:

Xưng hô "ta – mình":

Ví von so sánh:

